

MAGYAR KURIR

A' FELSÉGES CSÁSZÁR ÉS APOSTOLI KIRÁLY KE-
GYELMES ENGEDELMÉBŐL.

Indult Bétsből, Kedden Mártzius 5 - dik napján, 1816 - dik esztendőben.

Szent Ilona.

Bonaparténak ezen szigetfelé való út-
zása 's itt való állapotja felől már oly sok
és egymással oly ellenkező tudósítások jöt-
tek világ' elcibe, hogy azt sem tudja az
ember melyiket tartsa hitelesebbnek. *Hy-
der Jones*, azon a' *Northumberland* nevű
hajón lévő Seb - Orvos, a' mellyen *Bona-
partét* erre a' szigetre vitték, még oda va-
ló érkezések után is sokaig tartózkodván
ott, elég időt vehetett magának 's elég al-
kalmatosságot találhatott arra, hogy tsele-
kedeteire 's minden magaviseletire figyel-
mezzen. Meglehetős hitelesség is látszik
az ő itt következő levelében lenni: —

„Midőn, úgy mond, a' Frantzia és
Anglus partok között lévő szoros tengeren
eveztünk, *Bonaparte* minden kísézőivel
egyetemben a' hajó' fedelén állott. A'
Hogue nevű hegyfokot (*Cherburg*tol nem
meszsze) meglátván, 's már ő itt a' Frantzia
partokrol magát örökre elválasztatni szem-
lélvén, karjait azon partokfelé kiterjesztet-
te, 's így szollott nagy megilletődéssel: —
„Isten hozzád vitézek' országa! Tsak néhány
árulók ne lettek volna, a' nagy nemzet még
most is parantsolna a' világnak. Ezen sza-
vak az ő négy Adjutánsait mélyen megil-
lették, a' feleségeiknek szemüket köny-
teppék' árja borította - el, *Bonaparte* pedig
az ábrázatját kezivel befedvén, hémént a'

hajóba, 's ki sem jött onnét addig, míg a'
Kanálisbol a' nagy tengerre ki nem ér-
tünk. —

„A' múlt Novemberben egy bált adott
Bonaparte *Szent Ilona* szigeten, a' melly,
vendégségből, *concertból*, és tántzbol ál-
lott. *Bertrandné* a' fortepiánón jádzott,
melynek mestere. *Montholonné* hárfázott
és énekelt. *Demoiselle Sofi* egy Olasz ár-
át danólt - el. A' *Generálisok*, a' *Kamarás*
úr, három Anglus Tisztek, *En*, és az *Asz-
szonyaságok*, tántzoltunk; *Bonaparte* nem
tántzolt. Nekem nem kevésé tettett az,
hogy azt láttam, hogy az ő Adjutánsai a'
puntsot, nem ki - sebb appetitussal iszszak,
mint mi Anglusok. —

„Az a' *Sistowszky* nevű Lengyel Ober-
ster, kiről mindenek olvashatták a' közön-
séges levelekben, hogy melly nagyon ohaj-
totta, hogy *Bonapartéhoz* ezen szigetre jö-
hessen, 's ezen kérését végezetre meg is
nyervén, *Angliából* megérkezett ide, 's mi-
nekutánna itt jól megvizsgáltatott volna, ép-
pen akkor vezetett *Bonaparte'* eleibe,
mikor ez a' kísézőivel egyetemben sétálni
volt. Úgy látszott, hogy látására nagyon
megilletődött.

„*Bonaparte* nem tölti tunyasággal ezt
a' magános életet is. A' napnak felkölté-
vel ő is fel kel; a' fölöstökömözésig *Ma-
thesissal* tölti idejét; azután a' maga *Politi-
kai emlékeztirását* folytatja; két órakor

ebédhez ül; azután sokáig sétál; a' sétálás után Demoiselle Sofi tanítja az Olasz nyelvre; estve 9 órakor vatsorál; lefekvés előtt jádzik. Sofi, és az ő több kísérei velle esznek. A' mi tisztjeink ötet beszédközben Excellentziás urnak szollítják, a' hozzá tartozók pedig még most is így nevezik: *Felséged.*"

Valami más levelekben azt olvassuk *Sz. Ilona* szigetéről, hogy Generális *Bertrandné* igen unalmasnak találja az otlakást, melyre nézve már kinyilatkoztatta, hogy szeretne ommét vissza jőni Európába; 's hogy *Napoleon* nagyon sokat eszik, még pedig jó appetitussal, 's nagyon megerősödött és izmosodott.

Frantzia Ország.

Orvos Doktor *Emeryt*, a' ki *Napoléont*, mint Császári Udvari Orvos *Elba* szigetére elkísérte volt, *Lyon* mellett *Lins* nevű helységben elfogták és *Beszanszon* városába vitték. — A' *Meurthe* departamentjéből *Lude* nevű helységről írják, hogy ott igen szerencsés vadászatot tettek a' lovas strázsák. Elfogtak 14 tolvajt, kik magukat a' *Bonaparte*' *Sasainak* nevezvén, a' közönséges batorságot nem kevésbé veszedelmeztek. — A' *Thulleria* udvarán tartott utóbbi katona parádékor is elfogtak egy embert, azért, mint a' *Gazette-de-France* említi, hogy illetlen beszédje által a' közönséges tsendességet megzavarni iparkodott. — *Versáliában* egy tiszt' özvegyét, támadásra ingerlő beszédjéért, négy esztendei, *Rouenben* egy *Petit Robespierre* (Kis Roberspier) nevű embert, hasonló okon, két esztendei fogságra tettek. — E' fele büntetésekről szolló ítélet-tételekről minden nap' érkeznek a' tudósítások többire majd minden departamentekből, nevezetesen pedig az *Alsztiai* vidékekről. — *Rennes* és *Bordeaux* városaikban is, ismét sok fogdosások történtek. — *Grenoble* városában és vidékein, vizsgálódásbéli expedíziót tettek a' Nemzeti őrző seregek a' *Tsendesség-háborgatók* ellen. — *Blaye* városában (a'

Garunna partján) a' hajós legények a' Nemzeti őrző seregeknek egy csoportját megtámadták, és oly rútul bántak velle, hogy egy ember a' viaskodás' helyén halva maradt. — A' *Lot* és *Garunna* departamentjeikben, egy nyomozó írást hirdettek ki az újságlevelek, mely által 10,000 Frankból álló jutalom ígértetik annak, a' ki Generális *Lefebre-Desnouettest* kézhez szolgáltatja. — Nem régen egy *Belgiumi* hajónak a' *Frantzia* part mellett való megjelenése, a' partnak lakosai között nem kis lármára szolgáltatott alkalmatosságot, azért, hogy *Belgiumban* még három színű, és a' Császári időkbéli *Frantzia* színekhez nagyon hasonlító zászlók lévén, azt gondolták az említett *Frantzia* lakosok, hogy valami *Frantzia* hajó jelent volna ott meg Cs. *Frantzia* zászlókkal. Némelyek nagyon mérgelődtek, mások ellenben el nem titkolnatták ezen történeten való örvendezéseket; melynek, mint későbbben írják, egy következése lett az is, hogy az azon vidéki nemzeti őrző sereg eloszlatatott, azért, hogy illetlen örvendezést mutatott, a' más következése pedig, hogy a' Belső Minister hirdetést hűldött azon vidékre, a' hol ez a' dolog történt, melyben a' *Belgiumi* zászlókon találtató színeket megmagyarázta, hogy többé, ha *Belga* hajók érkeznek oda, semmi efféle tudatlanságból származó rendtelenségek ne történjenek.

Spanyol Ország.

Madridban olyan hír terjedett el, hogy Exminister *Vallejo*, kiről már írtuk, hogy 10 esztendei fogságra ítéltetett légyen azért, hogy a' Király' bizodalmaival vissza elvén azt rágalmozó hamis tudósítások által megtsalta, azt kívánja; hogy állítsák ítélszék' eleibe, a' hol magát az ellene intézetett vádak ellen menthesse. Mondják, hogy a' Király ezen tekintethen is megmaradt a' maga igasságos principiuma mellett, 's megengedte neki ezen kívánságát. Ez a' processus, valamint a' vádoltatott személynek fő rangjára úgy szintén az ezen

perbe helé bonyolítottatható több más szemelyekre nézvé is, tápláló eledelt fog egy ideig szolgáltatni az odaváló újságéheznek.

Az országnak belső részeiről jövő levelek még meg nem szüntek azokrol a haramia seregekről beszélni, mellyek magokat egy időtől fogva az *Andalusiai*, *Navarrai*, és *Gallitziai* vidékeken mutogatják, 's a' mellyeknek a' rossz gondolkodású emberek, meg nem gondolván azt, hogy az utóbbi Spanyol hadakozásnak ideje alatt, melly betűletes seregek viseltek a' Partidas nevet, ugyan ezen nevezetet adni nem átalják. Az Országglószék ellenben, a' melly már jól kitanulta, hogy mitsoda okok által indítottának ezen seregek erre a' haramiáskodásra, és hogy sem valami bizonyos systema szerént nem dolgoznak, sem egymással megegyező vezérek által nem kormányoztatnak, őket annyira megveti, hogy csak katonaságot sem küld elenek azért, hogy ez által, miut egy valami méltóságot láthatna nékiek tulajdonítani. 'Tsak a' helységek' előljáróikra van bízva, hogy letsendesítsék ezt a' lármát, mellyet nem egyébnek lehet tulajdonítani, hanem, hogy annyi hánykodás után, a' mennyin ez az ország az utóbbi esztendőök alatt által ment, az efféle rendtelenségeknek egészen kimaradni csak nem lehetetlen.

Amerika felé újabb armádát akar útnak indítani az Országglószék, melyre nézve az *Andalusiai* Regementek parantsolatot kaptak, hogy üljenek hajóra. Mondják, hogy Generális Gróf *Abisbal* fogja ezt az új expeditziót vezérleni, sőt talám *Morillo* helyett is által veszi a' vezérséget.

Nagy Britannia.

Kardinális York, III-dik Jákobnak az Angliai utolsó Praetendensnek leg ifiabb fia, még az 1807-dik esztendőben *Frescatiban* meghalálozott. Az Angliai Ré-

gens Pribez nagy summát rendelt ki, hogy egy emlékezetoszlopot állítsanak fel számára. Született 1715-ben Mártz. 6-dikán; Kárdinálissá lett 1747-ben; 1774-ben a' *Frescati* megye' Püspökjévé 's a' Romai Szentegyház' Vice Cancelláriusává tétetett; 1793-ban a' Kapucinus Szerzet' oltalmazójává lett; az *Angliától* néki rendeltetre volt 44,000 forintokból álló penziót az 1799-dik esztendőig kapta.

A' Lord *Amherst*' Chinába való követségének czéljáról ezeket jegyzik meg a' Londoni újságok: — „Ö a' Császárt az Angliai Régens Princznek eránta viseltető barátságos indulatjáról bizonyossá tévén, annak a' hadakozásnak czélzásáról is megnyugtató nyilatkoztatásokat fog eleibe terjesztetni, mellyet az Anglus Napkeleti Indiai Kereskedő Társaság egy időtől fogva azon ország ellen folytat, melynek *Nepoul* a' neve, 's a' melly a' már 30 esztendőttől fogva a' *Chinai* Császár' birtokába esett. Tíbéttel határos. A' Császárnak szolli levelet a' Lord *Amherst* fija fogja által adni, mint Követség' pázsija. Ez a' levél legfinomabb pergamentre van írva, 's közel 50 ezer forintot érő gyémántos arany piksisbe helyeztetve, melynek fedelén a' Régens Princz' képe szemléltetik. Az ezen követségre kívántató 's közel másfél millió forintokba kerülő költséget a' nevezett Kereskedő Társaság adja.

A' *Londoni* levelekben olvassuk továbbá, hogy Generális *Bertrandne* (*Szent Ilona* szigetén) a' férjét megtámadván és e' felét hányván szemire, hogy miért ragaszkodik az Ex-Császárhoz olyan fanaticus módon, ezt *Bonaparte* megtudta, *Bertrandot* hevesen kérdőre vonta, 's azolta nem viseltetik hozzá olyan jó indulattal, mint az előtt.

Parlamentomi Dolgok.

Febr. 14-dikén azt kérdezte a' felső házban Lord *Lansdowne* a' Ministerektől, hogy a' *Frautzia* országtól, tartománynak

általengedése helyett, Angliának fizetendő hadi adót, a' Korona' tulajdonának tartják-e lenni, 's nem a' Státusénak? — Lord *Liverpool* így felelt: A' nélkül, hogy ezen kérdés' minémiségének megfelytésébe bele bortsátkozzék, ő bizonyossá teheti a' Parlamentumot, hogy a' Ministerek ezen hadi adónak semmi részét nem fogják semmi czélra fordítani, a' nélkül, hogy a' Parlamentumnak számot ne adjanak rólla. — Lord *Grenville* így szollott: Ez a' felelet nem elégséges; a' nélkül, hogy a' Minister' nyilatkoztatása kívántatna reá, tudjuk mi azt, hogy a' Ministerek a' Korona' jussaival való minden élésért számadással tartoznak. A' kérdés ez: Kiterjed - é a' Korona' jussa a' Constitúciónak principiunai szeréut arra, hogy valamely hadi adót a' maga' és nem a' Státus' tulajdonának lenni tartson? — Az erről való további értekeződést más alkalmatosságra tartotta-fen magának Lord *Grenville*.

Ugyan ez a' Lord azt kívánván a' Ministerektől, hogy közöljék a' Parlamentummal azt a' költséget, mellyet a' fegyveres erőnek a' békesség' idejében való tartatására meghatároztak, ezen kívánságának hosszszas és heves beszédet bortsátott eleibe, azt igyekezvén megmutatni, hogy ezen esztendőben igen nagy légyen a' Státus' költségének ez az ága. *Pittet* is citálta, azt mondván, hogy ez a' nagy ember 's az ő kebele' barátja, a' Frantzia revolúciónak telyességgel semmi gyözedelmi örvendezésre való segedelmet nem nyújtott volt az által; hogy az 1792-dik esztendőben az Anglus fegyveres erőt oly nagyon alá szállította. — Lord *Liverpool* azzal mentette a' Ministeriumot, hogy Angliának birtokai nevedekvén, tartományai szaporodván, 's ennek felette *Guadeloupe* és *Martinique* szigeteiket is, a' mellyeknek általvetelekre a' Frantzia seregek még meg nem érkeztek, elfoglalva tartani kéntelenítettvén, tehát fegyveres népet is többet tartani kéntelenítettnek.

Az alsó házban azt kérdezte *Brougham* Lord *Castlereaghtol*, hogy mi annak-az oka, hogy a' *Bétsi* Kötésben a' Spanyol név után üres a' hely? — „Ennek oka az (így felelt *Castlereagh*), hogy Spanyol-ország' részéről ez a' Kötés nem ratifikáltatott.

A' Fébr. 15-dikén tartatott ülésben ismét Spanyol ország volt a' tanátskozás' nevezetesebb tárgya. *Brougham* jóvallotta a' Ministeréknek, hogy a' Spanyol országi *Interimális* Országlószék' 's a' Kortesek' tagjaiért tegye közbe magát az Angliai országlószék a' Spanyol Udvarnál. Elő adta *Brougham* egy hosszszú beszédben a' Spanyol-országi történeteket és hogy mitsoda nagy jussai legyenek Angliának arra, hogy ettől az Udvarról és Országtoi háládatosságot várjon, és hogy Angliának méltó okai vannak arra, hogy egész hitelét és befolyását azoknak a' Spanyoloknak megmentetésekre fordítsa, a' kik egy időben nagy hivatalokat viselvén, azután *Ferdinandus* Királynak kegyelméből kiestek, 's már most vagy bézarattatva senyednek, vagy ítélőszék' eleibe állittatva vannak. — „Akár melly következései legyenek is ezen jóvallásomnak, így rekesztette-bé szavait *Brougham*, tsak ugyan leszen benne annyi jó, hogy megmutathatják a' Spanyol Királynak, hogy van még egy hely a' világon, a' hol szabad kimondani az igazat, és a' hol oltalmazók-ra találunk az elnyomattattak.“

Lord *Castlereagh* így felelt: Nagyon különös az, hogy a' tisztelt oráló tag ilyen jóvallást tehet, a' nélkül, hogy előbb megkérdezné, hogy valyon az a' közbenjárás, mellyet ő kíván, nem tétetett-é már meg. Az Anglus Országlószék el nem mullatta, a' nevezett személyekért minden lehető lépést meg tenni. Sőt több az, hogy mind a' négy fő Hatalmasságoknak Ministereik útasítást kaptak arra, hogy a' Spanyol Udvarnál ezen tekintetben illendő lépéseket tegyenek. Jobb kimenetelt ígérhet az Anglus Országlószék ezen közbenjárásnak, ha úgy teszi azt, mint barátság.

gos és szövetséges hatalmasság, és nem oly erőszakosan, mint a' tisztelt Orátor jóvalja. Ha Anglia parantsoló hangon beszélene más Hatalmasságok ellen, a' lenne belőle, hogy ezek megboszszankodnának, 's azon embereknek állapotjokat, a' kiken segíteni akar, még terheselbbé tenné; ártana nékiük inkább, mint használna. — A' Ministernek ezen nyilatkoztatására azt mondta *Brougham*, hogy ha tudta volna azt, hogy az Anglus Országlószerk a' Spanyol patriotákért már tett valami lépést, úgy ő vagy egészen elmellőzte volna ezen jóvallását, vagy legalább más formában adta volna azt elő. —

A' felső házban azeránt tudakozódván *Lord Holland*, hogy arra az esetre, ha a' *Bourbon* familiának vagy az az ága, a' melly Spanyol országban, vagy az a' melly Frantzia országban uralkodik, kihalna, van-e már valami egygyezés tétetve, vagy hogy fordultak-e már a' Hatalmasságok között ezen tárgyra nézve, a' melly Angliának egy időben oly sok vérebe és költségébe került, valamely egyetértésbeli értekezések elő? — A' Minister *Lord Liverpool* így felelt: A' Hatalmasságok között semmi féle kötések nem tétettek olyanok, a' mellyek, ha azokban *Anglia* is részes volt, a' Parlamentom' eleibe ne terjesztettek volna. — Így tehát, ekképpen válaszolt *Lord Halland*, ha a' Spanyol országban és Frantzia országban uralkodó familiái ágak közül valamelyik meghalna, úgy a' megmaradandó ág, a' kihalt ágnak thronusát is magáévá tehetné, 's ekképpen a' két korona egy főre tétetethetne? — *Lord Liverpool* erre is csak azt felelte a' mit előbb, hogy tudni illik mind azok a' kötések, mellyekbe Anglia részesült, a' Parlamentum' eleibe terjesztettek. —

János és Lajos 6 Austriai Cs. Fő Hercezségek, *Angliát* Febr. 26-dik napján oda hagyni szándékoztak. —

Ő Fő Hercezségek Febr. 15-dikén

estve megtisztelték a' *Drurilanc-theatromat*, a' hova a' Régens Princz' Udvari hintójában vetették el. A' Királyi lozsiba a' theatrom' igazgatói által vezetettek-fel, 's a' játéknak elvégződésekor is ugyan ezektől kísértettek-le hasonló tisztelettel a' hintóhoz. A' lozsiba való belépésekör, az egész jádzó sereg kijött a' jádzó helyre, 's elénekelte az Anglus nép' kedves énekét, melly így kezdődik: *Gott Save the King!* — 's az után erre az Austriai kedves németre is réá kezdett: *Gott erhalte Franz den Kaiser!* 's ez is hasonló örvendezéssel fogadtatott. A' darabok, mellyeket jádztodtak, voltak: *Macbeth* 's egy ballét, melynek neve *Harlequin* és *Fancy*.

L o m b a r d i a.

Császár 6 Felsege, *Crema* és *Lodi* városaikön által, n' mellyekben minden ott találtató intézeteknek megnézésekkel néhány napokat töltött, útját *Pavia* felé folytatta, 's oda Febr. 20-dikán megérkezett. Ugyan oda azelőtt egy orával Felseges aszszonyunk is megérkezett vala. A' *Marquis Botta* palotájába szállottak-be mind ketten.

Elegyes dolgok.

A' Frantzia Király megparantsolta, hogy a' Generális *Moreau* és *Pishegrü* tiszteletekre emlékezetoszlopok építtessenek.

A' *Portugalliat* Régens Princz a' *Brasiliai* tartományokat Királlyságra emelte, oly módon, hogy *Portugallia*, a' két *Algarbiak*, és *Brasilia* csak egy országot tegyének ilyen nevezet alatt: *Portugallia, Brasilia és két Algarbiak* országa. A' Princz ennekutánna nem *Portugalliai* Régensé, hanem az *Egygyesült Portugallia, Brasilia, és két Algarbiak* országa Régensé titulusával fog élni.

A' híres *Merlin-de-Douay*, kinek fia még most is Frantzia Generális, előbb arra határozta volt magát, hogy az Orosz birodalomban *Rigában* nyomúljon-meg; passust is nyert vala oda: de hirtelen megváltoztatta szándékát; 's hajóra ülven, Amerikába evez *Neu-Yorkba*.